

PROF. DR HAB. MIECZYŚLAW ADAMOWICZ – samorealizacja poprzez przedsiębiorczość intelektualną

Prof. zw. dr hab. Mieczysław Adamowicz 20 kwietnia 2009 r. obchodził siedemdziesiątą rocznicę urodzin. Jubileusz znakomitego naukowca i nauczyciela dla wielu młodych badaczy jest okazją do pogłębionej refleksji na temat samorealizacji poprzez przedsiębiorczość intelektualną oraz źródła naturalnego autorytetu przejawiającego się w kontaktach z Profesorem. Jubileusz ten uświadamia – nie tylko moim zdaniem – celowość przedstawienia dokonań i zasad postępowania jako pewnego wzorca, zwłaszcza w okresie przechodzenia do cywilizacji opartej o czynnik wiedzy pogłębiającej zakres podmiotowości ludzi w jej procesach rozwojowych.

Profesor M. Adamowicz, dzięki talentowi połączonemu z pracowitością, istotnie pomnożył skarbiec wiedzy dotyczącej rozwoju gospodarki żywnościowej w kraju i za granicą.

Osiągnięcie to jest wyrazem przedsiębiorczości intelektualnej, będącej podstawą poprawy poziomu życia jednostek, grup społecznych i narodów. Przedsiębiorcza postawa jest cenna, przełamuje bowiem stare idee, ugruntowane w nawykach, jak też obawy przed nieznanym. Postawa przedsiębiorcza Profesora wyraża się m. in. inicjowaniem badań naukowych o istotnym znaczeniu. W ujęciu chronologicznym przedstawiały się one następująco:

- 1965-1972 – problemy rolnictwa krajów rozwijających się;
- 1973-1975 – rola instytucji w rozwoju wsi i rolnictwa w Polsce. Obecny kryzys przypomniał, jak ważne są nadal te problemy;
- 1976-1991 – tendencje rozwojowe rolnictwa światowego i międzynarodowego handlu rolniczego oraz ich powiązanie z gospodarką żywnościową Polski;
- 1991-2001 – rolnictwo i podstawowe rynki rolne Polski w procesie stowarzyszenia i integracji z UE;
- 2001-2005 – podstawy kształtowania zrównoważonego rozwoju wsi i rolnictwa;
- 2005 i lata następne – rola wiedzy, innowacji i kapitału społecznego w kształtowaniu rozwoju wsi i rolnictwa w warunkach integracji międzynarodowej i globalizacji.

Tak szeroki zakres badań wskazuje, z jednej strony, na ich interdyscyplinarny charakter, a z drugiej, na docenianie potrzeby systemowego ujmowania problemu rozwoju gospodarki żywnościowej. Cechy takiego systemu, tj. różnorodność, złożoność, polistrukturalność, transformacja, modelowanie, informacja, spójność oraz regulacja, sterowanie i zarządzanie, pozwalają zrozumieć, jak duże znaczenie mają wyniki prac badawczych Jubilata dla rozwoju gospodarki żywnościowej.

Dorobek naukowy Profesora obejmuje ponad 600 prac opublikowanych oraz liczne prace niepublikowane, mające głównie charakter ekspertyz i opinii. Zwraca uwagę w tym dorobku duży udział monografii oraz studiów i rozpraw naukowych. Są to opracowania oryginalne, oparte głównie o wyniki badań własnych, publikowane w kraju i za granicą.

Prof. M. Adamowicz uczestniczył jako kierownik lub koordynator w realizacji wielu zleconych projektów badawczych krajowych oraz zagranicznych. Na podkreślenie zasługuje zwłaszcza kierowanie lub koordynowanie 15 zagranicznymi projektami badawczymi. Istotne znaczenie w tej działalności miała umiejętność połączenia teorii ekonomii z ekonomiką gospodarki żywnościowej. Warto tu przypomnieć, że kolejne stopnie naukowe uzyskiwał Pan Profesor z zakresu rolnictwa, aż do tytułu profesora nadzwyczajnego, by w 1989 roku zostać profesorem zwyczajnym nauk ekonomicznych.

Wysoki poziom merytoryczny dorobku naukowego prof. M. Adamowicza jest wynikiem:

- bardzo dobrej znajomości metodologii ekonomii. Dzięki głębokiej znajomości literatury ekonomicznej, zwłaszcza z zakresu ekonomiki gospodarki żywnościowej, i bardzo licznym, różnorodnym kontaktom z wybitnymi uczonymi o randze europejskiej i światowej, w sposób selektywny i twórczy formułował on problemy badawcze i konsekwentnie je rozwijał, zgodnie z najlepszymi wzorcami warsztatu naukowego;
- doceniania i rozumienia znaczenia teorii, co jest zgodne z poglądem E. Cantore: „Teoria jest istotna, po pierwsze, dla obserwacji, następnie dla interpretacji obserwowanych zjawisk”. Dlatego prace badawcze Profesora cechuje zintegrowanie teorii z efektywną analizą materiałów empirycznych. Wyjątkowa zdolność formułowania i testowania hipotez badawczych sprawia, że rozprawy naukowe Jubilata zawierają elementy twórcze i nowoczesne, przy zachowaniu profesjonalnego warsztatu badawczego;
- interdyscyplinarności poszukiwań, umożliwiającej łączenie kierunków i specjalności w zakresie nauk ekonomicznych, również elementu przestrzeni. Ta umiejętność łączenia wątków makro- i mikroekonomicznych, społecznych i środowiska przyrodniczego, widoczna w pracach Profesora, pozwalała na podejmowanie problematyki o istotnym znaczeniu teoretycznym i pragmatycznym, w warunkach świadomie minimalizowanego błędu optimów cząstkowych. Decyduje to o trwałej wartości naukowej i praktycznej wielu jego prac;
- postawy zorientowanej na tworzenie istotnych dla rozwoju gospodarki żywnościowej informacji oraz teorii o różnym stopniu ogólności, przy uwzględnieniu zasady nieciągłości, zgodnie z dewizą sformułowaną przez F. Nietzsche: „Przyszłość wpływa na teraźniejszość równie mocno jak przeszłość”.

Prof. M. Adamowicz odbywał dłuższe staże zagraniczne oraz był zapraszany przez uczelnie z innych krajów jako visiting professor (np. USA). Na szczególne podkreślenie zasługuje współpraca prof. M. Adamowicza z Instytutem Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej w latach 1958-1990, ze znakomitymi naukowcami będącymi pracownikami tego Instytutu, a zwłaszcza: prof. dr hab.

J. Czyszkowską-Dąbrowską, prof. dr. hab. D. Gałajem, prof. dr. hab. Z. Grochowski, prof. dr. hab. T. Rychlikiem, prof. dr. hab. A. Szemberg oraz prof. dr. hab. A. Wosiem. To grono istotnie przyczyniło się do rozwoju naukowego początkującego wówczas naukowca, jak również znakomite środowisko naukowe macierzystej uczelni, tj. SGGW w Warszawie. Zaowocowało to ważnymi problemowymi opracowaniami naukowymi opublikowanymi w kraju i za granicą.

Podsumując działalność naukowo-badawczą Profesora, należy stwierdzić, że obfity, a także oryginalny i twórczy jego dorobek stanowi znaczący wkład w rozwój ekonomiki gospodarki żywnościowej, będącej największym subsystemem gospodarki narodowej. Osiągnięcia Jubilata dotyczą w szczególności teorii i uwarunkowań rozwoju rolnictwa w krajach rozwijających się, teorii wymiany zagranicznej produktami rolno-spożywczymi, a także teorii i praktyki integracji międzynarodowej, ze szczególnym uwzględnieniem polityki rolnej i regionalnej UE. W ostatnim okresie na uwagę zasługują prace Profesora związane z teorią zrównoważonego i wielofunkcyjnego rozwoju wsi i rolnictwa, a także z zakresu konkurencyjności oraz współpracy gospodarstw i przedsiębiorstw w ramach klastrów, z uwzględnieniem znaczenia wiedzy, innowacyjności i kapitału intelektualnego.

Nie mniej ważnym przejawem działalności prof. M. Adamowicza jest kształcenie kadr naukowych. Był on promotorem 30 zakończonych przewodów doktorskich, w tym 7 obcokrajowców, a także 11 wszczętych przewodów doktorskich. Świadczy to o ogromnym autorytecie Profesora wśród młodych adeptów nauki oraz szerokich jego horyzontach intelektualnych, zrozumieniu wagi potrzeb badawczych oraz wielkich pokładach życzliwości i wyrozumiałości.

O uznaniu, jakim cieszy się Pan Profesor w kraju i na arenie międzynarodowej, świadczy również opracowanie 51 recenzji w przewodach doktorskich, w tym kilku zagranicznych, 24 recenzji w przewodach habilitacyjnych oraz 23 recenzji w przewodach o nadanie tytułu profesora. Wykonał ponadto wiele recenzji wydawniczych: książek, rozpraw naukowych i artykułów, był także promotorem przewodów Doctora Honoris Causa jednego z najbardziej znanych i zasłużonych uczonych w środowisku ekonomistów rolnych prof. dr. hab. Jana Góreckiego.

Istotny wkład miał również prof. M. Adamowicz w rozwój kadr naukowych IERiGŻ-PIB. Był recenzentem kilku prac doktorskich, rozpraw habilitacyjnych, dorobku naukowego w postępowaniach o nadanie tytułu profesora oraz wielu opracowań problemowych i artykułów naukowych publikowanych przez pracowników Instytutu.

Swoim doświadczeniem i wiedzą wspomagał także pracowników Katedry Ekonomii i Zarządzania Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie.

Zakres działalności naukowej prof. M. Adamowicza upoważnia do stwierdzenia, iż stworzył on szkołę naukową ekonomicznych problemów rynku rolnego.

Wysoki poziom osiągnięć w zakresie kształcenia kadry był możliwy dzięki znakomitemu opanowaniu szerokiej wiedzy ekonomicznej, a także przestrzeganiu we współpracy z innymi pracownikami naukowymi kilku zasad, które można było zaobserwować w bezpośredniej współpracy i które godne są upowszechnienia, a mianowicie:

- opieraniu stosunków międzyludzkich na wzajemnym zaufaniu oraz pełnej otwartości,
- uznawaniu ważnej roli współpracowników,
- partnerskim uczestnictwie w rozwiązywaniu problemów i zespołowości działania,
- preferowaniu postaw sprzyjających zmianom poprzez innowacje,
- uznawaniu prawa do dużej autonomii każdego ze współpracowników,
- docenianiu lojalności we współpracy naukowej z innymi naukowcami, opartej o zasadę profesjonalizmu. Odnosi się to również do przedstawicieli praktyki gospodarczej oraz studentów.

Powyższe cechy sprzyjają rozwojowi kapitału intelektualnego we wszystkich społecznościach, z którymi współpracował lub współpracuje Pan Profesor.

Oprócz rozwijania badań naukowych i kształcenia kadry naukowej, prof. M. Adamowicz wniósł istotny wkład merytoryczny w prace organizacyjne na rzecz nauki. Potwierdza to m.in:

- wybór na członka Komitetu Nauk Ekonomicznych PAN, a także wielokrotnie do Komitetu Ekonomiki Rolnictwa PAN,
- powierzenie mu funkcji Prezesa Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu w kadencji 2005-2007,
- pełnienie funkcji eksperta FAO i Parlamentu Europejskiego.

Był lub jest członkiem różnych gremiów doradczych, komisji i rad naukowych Ministerstwa Rolnictwa, Prezydenta RP, Prezesa Agencji Rynku Rolnego, Rady Naukowej Instytutu Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN. Odpowiadając na zapotrzebowanie, przygotowywał ekspertyzy dla Rządu RP oraz prezentował niektóre z nich na forum Komisji UE. Uczestniczył w pracy wielu komitetów i rad redakcyjnych: Wsi i Rolnictwa, Roczników Naukowych SERiA, Wydawnictw SGGW, oraz innych. Uruchomił serię wydawniczą pt. „Prace Naukowe Katedry Polityki Agrarnej i Marketingu” (dotychczas ukazało się 45 tomów, większości których był redaktorem). Pod jego redakcją ukazała się też seria wydawnicza pt. „Rolnictwo w procesie integrowania Polski z UE”. Od ponad 15 lat jest także członkiem Komitetu Redakcyjnego Zagadnień Ekonomiki Rolnej, przyczyniając się w ten sposób do poprawy poziomu naukowej publikacji z zakresu ekonomiki gospodarki żywnościowej.

Prof. dr hab. M. Adamowicz zorganizował kilkadziesiąt konferencji międzynarodowych i krajowych, był też współorganizatorem konferencji w innych uczelniach w kraju i za granicą. Aktywnie uczestniczył w licznych konferencjach krajowych i międzynarodowych, na których wygłaszał referaty, zamieszczane w materiałach konferencyjnych.

Ważne miejsce w przedsiębiorczości intelektualnej Pana Profesora zajmują problemy dydaktyczne. Świadczy o tym bardzo dobre wywiązywanie się z funkcji Prodziekana ds. Dydaktyki, a następnie Dziekana Wydziału Ekonomiczno-Rolniczego, kierownika studiów doktoranckich, czy uzupełniających magisterskich studiów zawodowych, a także kierownika Katedry Polityki Agrarnej i Marketingu w SGGW oraz Zakładu Ekonomii i Finansów Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Profesor przy-

---

czynił się również do rozwoju publicznych i niepublicznych szkół wyższych. Potwierdzeniem tego jest m.in. wieloletnia praca w Wyższej Szkole Handlowej w Kielcach, a także funkcja rektora Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej.

Osiągnięcia Profesora są doceniane, czego wyrazem są liczne odznaczenia i wyróżnienia o charakterze państwowym, branżowym czy instytucjonalnym. Spośród wielu wyróżnień warto wymienić odznaczenie go Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski oraz Medalem Komisji Edukacji Narodowej.

Profesor M. Adamowicz jest znakomitym i znanym nauczycielem akademickim w kraju i za granicą. Ma znaczący udział w rozwoju ekonomii gospodarki żywnościowej, a także w kształceniu nowych kadr dla nauki i praktyki gospodarczej. Wniósł też istotny wkład w doskonalenie procesów dydaktycznych w szkołach wyższych. Współpracuje z praktyką gospodarczą, udostępniając jej osiągnięcia naukowe, co przyczynia się do przyspieszenia procesu przechodzenia przedsiębiorców od racjonalności metodologicznej do rzeczowej.

Rozwijając siebie oraz pomagając innym, a przy tym zachowując wysoką kulturę osobistą, skromność, otwartość oraz ciągłe dążenie do coraz doskonalszych rozwiązań, prof. M. Adamowicz został wyróżniony w 2009 godnością Doctora Honoris Causa Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie.

Dionizy Niezgoda